

Seznam příloh

Příloha č. 1: Kódovací kniha (formulář)

Příloha č. 2: Seznam respondentů (tabulka)

Příloha č. 3: Prokop Szioترnek, převor Břevnovského kláštera (rozhovor)

Příloha č. 4: Ivo Budil, předseda místní skupiny České křesťanské akademie, Plzeň (rozhovor)

Příloha č. 5: Antonín Randa, šéfredaktor Katolického týdeníku (rozhovor)

Příloha č. 6: Jiří Gračka, pracovník tiskového oddělení olomouckého arcibiskupství (rozhovor)

Příloha č. 7: Jana Nováková, předsedkyně místní organizace České křesťanské akademie, Zábřeh (rozhovor)

Příloha č. 8: Petr Kudela, zástupce ředitele, TV Noe (rozhovor)

Příloha č. 9: Juan Provecho, bývalý mluvčí ČBK, kněz farnosti sv. Tomáše (rozhovor)

Příloha č. 10: Ignác Mucha, vedoucí pastoračních internetových projektů Víra.cz, Pastorage.cz, Maria.cz, Buh.cz (rozhovor)

Příloha č. 11: Vladimír Málek, ředitel Pastoračního střediska, provozovatel webu Víra.cz při Pražském arcibiskupství (rozhovor)

Příloha č. 12: Aleš Pištora, tiskový mluvčí Arcibiskupství pražského (rozhovor)

Přílohy

Příloha č. 1

Kódovací kniha (formulář)

Název výzkumu: Mediální skandalizace afér v církvi na jaře roku 2010

Metoda: kvantitativní obsahová analýza tištěného zpravodajství z období únor až červen 2010

Identifikační proměnné

Oddíl	Příslušnost jednotky	Kód	Definice jednotky
Identifikace kódované jednotky			
1.	Název periodika	1	Lidové noviny
	Název periodika	2	Právo
	Název periodika	3	MF Dnes
	Název periodika	4	Hospodářské noviny
2.	Datum vydání		DD/MM/YYYY
3.	Měsíc zveřejnění	1	únor
	Měsíc zveřejnění	2	březen
	Měsíc zveřejnění	3	duben
	Měsíc zveřejnění	4	květen
	Měsíc zveřejnění	5	červen
4.	Délka článku	1	do 1500 znaků vč. mezer
	Délka článku	2	nad 1500 znaků vč. mezer
5.	Umístění článku	1	titulní strana
	Umístění článku	2	další strany

6.	Aktér článku	1	papež
	Aktér článku	2	jiný zástupce církve k afěře
	Aktér článku	3	pachatel sex.zn. v církvi
	Aktér článku	4	oběť sex. zn. v církvi
	Aktér článku	5	politik, zástupce veřejného života
	Aktér článku	6	lékař, psycholog
	Aktér článku	7	soudce, vyšetřovatel
	Aktér článku	8	zástupce státu
	Aktér článku	9	zástupce církve k jiné věci
	Aktér článku	10	pachatel zneužívání mimo církev
	Aktér článku	11	Dominik Duka
	Aktér článku	12	jiný
7.	Vedlejší aktér článku	1	papež
	Vedlejší aktér článku	2	jiný zástupce církve k afěře
	Vedlejší aktér článku	3	pachatel sex.zn.v církvi
	Vedlejší aktér článku	4	oběť sex. zn. v církvi
	Vedlejší aktér článku	5	politik, zástupce veřejného života
	Vedlejší aktér článku	6	lékař, psycholog
	Vedlejší aktér článku	7	soudce, vyšetřovatel
	Vedlejší aktér článku	8	zástupce státu
	Vedlejší aktér článku	9	zástupce církve k jiné věci
	Vedlejší aktér článku	10	pachatel zneuž. mimo církev
	Vedlejší aktér článku	11	Dominik Duka
	Vedlejší aktér článku	12	jiný
8.	Autor článku	1	redakce
	Autor článku	2	zástupce církve
	Autor článku	3	agentura
	Autor článku	4	jiný autor

9.	Téma článku	1	nový případ, obecné informace o tématu
	Téma článku	2	negativní funkce médií v kauze sex.zn.
	Téma článku	3	negativní hodnocení pachatelů sex.zn.
	Téma článku	4	jiné téma k aféře, např. výpovědi obětí ¹
	Téma článku	5	sexuální zneužívání vně církev
	Téma článku	6	pomoc obětem, omluvy
	Téma článku	7	vztah církve a státu, společnosti
	Téma článku	8	jiné
	Téma článku	9	sexuální výchova
	Téma článku	11	utajování, krytí sexuálního zneužívání
	Téma článku	12	odliv věřících z církve kvůli sex.zn.
	Téma článku	16	nový arcibiskup pražský
	Téma článku	17	ztráta důvěry v církev v rámci sex. zn.
	Téma článku	18	omluvy za sexuální zn. v církvi
	Téma článku	19	rozbroje v církvi kvůli sex.zn.
	Téma článku	20	obhajoba kněží a církve v rámci sex.zn.
10.	Typ aktéra	1	obecný: církev
	Typ aktéra	2	obecný: oběti zneužívání
	Typ aktéra	3	obecný: pachatelé zneužívání v církvi
	Typ aktéra	4	konkrétní: zástupce církve
	Typ aktéra	5	konkrétní: pachatel zneužívání
	Typ aktéra	6	konkrétní: oběť zneužívání
	Typ aktéra:	7	obecný: jiný
	Typ aktéra	8	konkrétní: jiný
	Typ aktéra	9	konkrétní: pachatel zn. mimo církev

¹S kategorií č. 4 byly sloučeny i původní kategorie č. 13, 14 a 15. Ty se ve sledovaném materiálu vyskytly pouze v jednom procentu.

Příloha č. 2

Seznam respondentů (tabulka)

Jméno	Instituce	Funkce	Reakce ²	Datum
Budil, Ivo	ČKA, Plzeň	Předseda místní pobočky	Rozhovor	23. 3. 2011
Gračka, Jiří	Arcibiskupství olomoucké	Tiskový pracovník	Rozhovor	24. 3. 2011
Hrušková, Kristina	Zpravodaj Pražské arcidiecéze	Šéfredaktorka	Žádná	
Hřebačková, Helena	Kongregace Dominikánek	Generální představená	Žádná	
Kudela, Petr	TV Noe	Zástupce ředitele	Rozhovor	28. 3. 2011
Málek, Vladimír	Pastorační středisko AP	Ředitel	Rozhovor	6. 4. 2011
Malý, Jiří	ČKA, Vizovice	Předseda místní pobočky	Odmítl	
Mašek, Richard	Arcibiskupské gymnázium	Ředitel	Žádná	
Mikšů, Pavel	Rádio Proglas	Ředitel vysílání	Odmítl	
Mucha, Ignác	Pastorační středisko AP	Vedoucí on-line projektů	Rozhovor	6. 4. 2011
Nováková, Jana	ČKA, Zábřeh	Předsedkyně místní pobočky	Rozhovor	28. 3. 2011
Pištora, Aleš	Arcibiskupství pražské	Tiskový mluvčí	Rozhovor	11. 4. 2011
Provecho, Juan	ČBK, Farnost sv. Tomáše	Bývalý mluvčí, kněz	Rozhovor	29. 3. 2011
Randa, Antonín	Katolický týdeník	Šéfredaktor	Rozhovor	24. 3. 2011
Siostrzonek, Prokop	Břevnovský klášter, Praha	Převor	Rozhovor	22. 3. 2011
Váňová, Libuše	ČKA, Benešov u Prahy	Předsedkyně místní pobočky	Žádná	

Vysvětlivky k seznamu respondentů:

ČKA: Česká křesťanská akademie

AP: Arcibiskupství pražské

ČBK: Česká biskupská konference

Dodatek k seznamu respondentů:

Přepisy všech rozhovorů jsou uvedeny v přílohách č. 3 – 12

²Údaje platné k 28. 4. 2011.

Příloha č. 3

Převor Břevnovského kláštera, Prokop Siostrzonek. Rozhovor ze dne 22.3. 2011

Obecné dotazy – církev a média

1) Jak vnímáte současný mediální obraz církve? Jaké jsou podle Vás možnosti zlepšení vztahu média – církev?

Mediální obraz souvisí s obecným obrazem církve ve společnosti: existuje mnoho předsudků a nevzdělanosti v oblasti náboženství a církve u většiny společnosti, tedy i u pracovníků médií. Prezентují se a opakují zažitá klišé (Husa upálili Jezuité – i když byli založeni 100 let po jeho smrti; Jezuité poněmčovali v „době temna“ národ – i když to byli Jezuité a barokní katoličtí spisovatelé, kteří psali především česky; dějiny se učí podle Jiráska, i když on sám především chtěl svým literárním dílem povzbudit lid v době nelehké – první světová světová válka...a tak by se dalo pokračovat). Až se ulomí hroty předsudků a nevzdělanosti, můžeme se posunout kousek dál v prezentaci církve v médiích.

2) Snaží se česká církev o větší zviditelnění v médiích? Považujete jej za důležité? Má církev podle Vás problém se do médií vůbec dostat? Proč?

Média se zajímají o církev především před svátky – novináři mají problém správně vysvětlit význam např. Vánoc, Velikonoc – v té době sílí „nájezd“ médií na představitele církvi. Myslím, že se média zajímají o církev především jen v souvislosti s tzv. kauzami, málokdy se zviditelňuje něco pozitivního, ale to není jen v oblasti církevní (i tzv. seriózní média jakoby pracovala ve stylu hesla „dobrá zpráva – špatná zpráva“).

3) Má česká církev komunikační strategii? Jak funguje její PR a kdo jej zajišťuje?

Nejlépe je zeptat se na tiskovém oddělení ČBK – nemohu odpovídat za příslušné lidi, kteří mají vše na starosti (navíc se změnou předsedy ČBK probíhá změna i na místech v tiskovém oddělení).

Konkrétní dotazy – sexuální zneužívání v církvi³

1) Zprávy o církvi v kontextu se sexuálním zneužíváním byly v drtivé většině zaměřeny ve vztahu k této instituci negativně - ze sledovaného materiálu jich bylo pouze šest procent „na straně“ církve- , hovořily o odlivu věřících v souvislosti se sexuálním zneužíváním, rozbrojích uvnitř církve atd. Co soudíte o tomto způsobu medializace tématu?

Nepopírám, že k pedofilním aférám v církvi došlo, ale nikdo nezveřejnil čísla – např. o 250 tis. případech zneužitých dětí v Německu asi za období 15 let, z toho jen 100 případů v církevních institucích, a z toho jen několik případů ze strany kněží. Nejvíce zneužití v rodinách. Tedy není to problém celibátu, jak to bylo většinou prezentováno.... Samozřejmě nemělo dojít ani k jednomu případu, je to politováníhodné, ale rozsah byl zveličen.

2) Z analýzy sledovaného materiálu vyplynulo, že zástupci české církve - vyjma D. Duky a výjimečně M. Vlka, resp. T. Halíka – se k tuzemskému kontextu a dopadu odhalených případů sexuálního zneužívání v této instituci na stránkách médií téměř vůbec nevyjadřovali. Jaký je podle Vás důvod?

Je někdy těžké se vyjadřovat k něčemu, o čem nemáte přesné informace. Musíte se pak vyjadřovat velmi obecně, a to je někdy lepší se nevyjadřovat vůbec.

3) Oslovil konkrétně Vás některý z novinářů zmíněných deníků⁴ s dotazem ohledně postoje k sexuálnímu zneužívání v katolické církvi? Pokud ano, vyjádřil jste se k problému? Jestliže ne, snažil jste se Vy sám „dostat“ do médií – ohledně této, případně i jiné kauzy?

Nikdy jsem v těchto případech nebyl kontaktován ani jsem se nesnažil „dostat“ do médií, protože o žádné kauze bych nemohl vydat svědectví s přesnou znalostí věci.

³Závěry, na něž se váží konkrétní dotazy – platí pro všechny respondenty - , vyplynuly z provedené kvantitativní obsahové analýzy zpravodajství MF Dnes, Práva, HN a LN za období únor – červen 2010

⁴Pojem deníky ve všech rozhovorech označuje čtyři analyzovaná periodika, tedy MF Dnes, Právo, HN a LN.

4) Jak si vysvětlujete nízký počet mediálních vyjádření zástupců církve ke kauze sexuálního zneužívání, případně i jiným kauzám? Řídí se zástupci církve obligátním „mlčeti zlato“, nebo mají obecně problém se do médií dostat?

Vlastně jsem už odpověděl výše – je těžké se vyjadřovat, nemáte-li konkrétní podklady a konkrétní znalost případu. Víím, že např. odstoupil opat benediktinského kláštera v Salzburgu, protože byl nařčen z homosexuálního obtěžování. Bylo to ještě před jeho vstupem do kláštera, s dotyčným postiženým si vše vypořádali. Po několika desetiletích vše medializoval jakýsi psychopat, který loudil různá svědectví a bez vědomí postižených je zveřejňoval. Nechci zlehčovat celou situaci, ale pozadí celé medializace je někdy velmi sporné a pochybné. Bohužel, mnohé známé jen z doslechu, navíc se mluví o kauzách, které se odehrály před několika desítkami let. Divíte se, že se nikdo spolehlivě nemůže vyjádřit?

Příloha č. 4

Ivo Budil, předseda místní skupiny České křesťanské akademie, Plzeň. Rozhovor ze dne 23. 3. 2011.

Obecné dotazy – církev a média

1) Jak vnímáte současný mediální obraz církve? Jaké jsou podle Vás možnosti zlepšení vztahu média – církev?

Mediální obraz církve (předpokládám, že katolické) prakticky neexistuje a osobně si myslím, že je to tak dobře. V českých médiích až na velmi vzácné výjimky (na které si momentálně nevzpomínám) neexistují osoby, které by se dokázaly opravdu kompetentně vyjadřovat k církevní problematice. V minulosti (před první světovou válkou) byla církev relativně silně mediálně zastoupena, ale poté se nechala z veřejného a mediálního prostoru vytlačit. Obávám se, že náprava není možná a povaha dnešních medií (a do jisté míry i církve) "zlepšení vztahu media - církev" vylučují. Na druhé straně, církev je zde dva tisíce let (a bezpochyby ještě nějakou dobu zde bude, pokud se nevyplní vize Jáchyma z Fiore), zatímco média v současném stavu jsou přechodný historicky pomíjivý fenomén pozdně konzumní západní společnosti.

2) Snaží se česká církev o větší zviditelnění v médiích? Považujete jej za důležité? Má církev podle Vás problém se do médií vůbec dostat? Proč?

Do jisté míry jsem odpověděl v předchozí otázce. Církev dnes příliš "neumí nalézt vhodná slova" a pokud by to dokázala, media je zase nedokáže věrohodně tlumočit a sdělit.

3) Má česká církev komunikační strategii? Jak funguje její PR a kdo jej zajišťuje?

Bezpochyby jistá snaha existuje (jako u každé instituce), ale pokud by existovala, asi byste nekladla uvedené otázky.

Konkrétní dotazy – sexuální zneužívání v církvi

1) Zprávy o církvi v kontextu se sexuálním zneužíváním byly v drtivé většině zaměřeny ve vztahu k této instituci negativně - ze sledovaného materiálu jich bylo pouze šest procent „na straně“ církve- , hovořily o odlivu věřících v souvislosti se sexuálním zneužíváním, rozbrojích uvnitř církve atd. Co soudíte o tomto způsobu medializace tématu?

Informace o pedofilii jsou přesně takového typu, že (podle názoru šéfredaktorů a vydavatelů) zvyšují prodejnost a sledovanost a případně vyvolávají "hony na čarodějnice". Navíc jde o problematiku, o které se novináři domnívají, že jí "rozumějí". Pokud by šlo o skutečnou snahu pomoci obětem, bylo by to v pořádku, ale bezpochyby nejsme tak naivní, abychom si to mysleli.

2) Z analýzy sledovaného materiálu vyplynulo, že zástupci české církve - vyjma D. Duky a výjimečně M. Vlka, resp. T. Halíka – se k tuzemskému kontextu a dopadu odhalených případů sexuálního zneužívání v této instituci na stránkách médií téměř vůbec nevyjadřovali. Jaký je podle Vás důvod?

Prof. T. Halík, který je mimořádně mediálně činný, nehovoří jménem církve, nikdo mu nikdy nedal takové pověření. Způsob, jakým novináři běžně oslovují různé osoby, je často takového rázu, že velmi odrazuje od jakékoliv reakce.

3) Oslovil konkrétně Vás některý z novinářů zmíněných deníků s dotazem ohledně postoje k sexuálnímu zneužívání v církvi? Pokud ano, vyjádřil jste se k problému? Jestliže ne, snažil jste se Vy sám „dostat“ do médií – ohledně této, případně i jiné kauzy?

Nikdy se na mě žádný novinář s takovým dotazem neobrátil a mé přímé zkušenosti s českými médii jsou takového rázu, že jsem začal rozumět postoji Milana Kundery.

4) Jak si vysvětľujete nízký počet mediálních vyjádření zástupců církve ke kauze sexuálního zneužívání, příp. i jiným kauzám? Řídí se zástupci církve obligátním „mlčeti zlato“, nebo mají obecně problém se do médií dostat?

Odpověď jsem částečně v předchozí otázce. Média často kladou nevhodné otázky nepřijatelným způsobem (není to vždy jejich vina, většina novinářů nebyla nikdy náležitě vychovávána a školená), církve pak řeší dilema mezi přizpůsobením se duchu dnešní doby (včetně mediální sféry) a věrnosti svým tradičním hodnotám a zásadám, přičemž se s tímto dilematem nevyrovnává vždy šťastně.

Řešení vidím rovněž v maximální obezřetnosti vůči použitým slovům ve veřejném prostoru, což se prakticky rovná mlčení.

Příloha č. 5

Antonín Randa, šéfredaktor Katolického týdeníku. Rozhovor ze dne 24. 3. 2011.

Obecné dotazy – církev a média

1) Jak vnímáte současný mediální obraz církve? Jaké jsou podle Vás možnosti zlepšení vztahu média – církev?

Pokud hovoříme o České republice, pak si myslím, že mediální obraz církve v médiích není příliš dobrý. Nutno podotknout, že si za to církev může z velké části sama. Ukazuje se to na příkladu nového arcibiskupa Dominika Duky, který si důležitost médií uvědomuje a ihned po jeho nástupu do funkce bylo poznat, že novináři mají do Arcibiskupského paláce dveře otevřené. Při vší úctě ke kardinálu Miloslavu Vlkovi, kterého Dominik Duka na svatovojtěšském stolci vystřídal, si nedovedu představit, že by s ním do Afghánistánu letěl reportér Novy. S arcibiskupem Dukou letěl, byla z toho výborná reportáž v hlavní zpravodajské relaci a podobné modely spolupráce mohou být pro církev šancí, jak svůj mediální obraz v budoucnu změnit.

2) Snaží se česká církev o větší zviditelnění v médiích? Považujete jej za důležité? Má církev podle Vás problém se do médií vůbec dostat? Proč?

Ta snaha tu v minulosti byla, ale většinou se ji nedařilo úspěšně realizovat. Církev nabízela novinářům produkty, o které oni nestáli, a to, o co stáli novináři, církev naopak neuměla poskytnout. Nikdy není jednoduché se do médií dostat a pro církev to není jednoduché dvojnásob, protože náboženství je oblast, o níž se většinová společnost příliš nezajímá. Nicméně církev má i tak řadu témat, o něž zájem určitě je a čas od času po nich některé médium sáhne.

3) Má česká církev komunikační strategii? Jak funguje její PR a kdo jej zajišťuje?

V současnosti se na Tiskovém středisku České biskupské konference vytváří nový tým, který by měl novinářům poskytovat běžný informační servis, na který jsou jinde zvyklí.

Nevím o tom, že by vznikala nějaká „komunikační strategie“, ale servis pro novináře budou obstarávat lidé, kteří jsou sami novináři, a image církve by to mělo vylepšit.

Konkrétní dotazy – sexuální zneužívání v církvi

1) Zprávy o církvi v kontextu s pohlavním zneužíváním byly v drtivé většině zaměřeny ve vztahu k této instituci negativně - ze sledovaného materiálu jich bylo pouze šest procent „na straně“ církve- , hovořily o odlivu věřících v souvislosti se sexuálním zneužíváním, rozbrojích uvnitř církve atd. Co soudíte o tomto způsobu medializace tématu?

Je asi třeba věc rozdělit – za prvé na pedofilní případy, které se skutečně staly a těžko pro ně hledat nějaké polehčující okolnosti, za druhé na cílenou kampaň, která má církev poškodit.

Pokud si dobře vzpomínám, většina článků v českých médiích vycházela z informací agentur, které poskytovaly neuvěřitelná čísla o množství pedofilních případů, ovšem jejich věrohodností se už nikdo příliš nezabýval. Církev byla zkrátka „kořist“ a každé médium k tomu přistoupilo po svém. Konkrétní lidé v církvi v řadě případů skutečně selhali a za to si nic jiného než kritiku a odsouzení nezaslouží. Je dobře, že se o tom otevřeně psalo. Pokud hledat pozitiva, pak snad v tom, že se nastavila účinnější systémová opatření, která budou pro příště eliminovat tyto smutné případy. To ostatní byla řízená i neřízená kampaň – tomu se dalo těžko bránit, takto média zkrátka fungují.

2) Z analýzy sledovaného materiálu vyplynulo, že zástupci české církve - vyjma D. Duky a výjimečně M. Vlka, resp. T. Halíka – se k tuzemskému kontextu a dopadu odhalených případů sexuálního zneužívání v této instituci na stránkách médií téměř vůbec nevyjadřovali. Jaký je podle Vás důvod?

Českého prostředí se tyto skandály přímo netýkaly a věřím, že pokud by u nás takový případ někdy nastal, řešil by se okamžitě a v součinnosti se státními orgány. Nicméně ten atak církve byl i v České republice tak masivní, že i další hlasy, které by selhání některých kněží dávaly do širšího kontextu a zpochybnilly některé údajné pedofilní případy, neměly šanci na zvrácení negativního mediálního obrazu.

3) Oslovil konkrétně Vás některý z novinářů zmíněných deníků s dotazem ohledně postoje k sexuálnímu zneužívání v katolické církvi? Pokud ano, vyjádřil jste se k problému? Jestliže ne, snažil jste se Vy sám „dostat“ do médií – ohledně této, případně i jiné kauzy?

Novináři těchto médií mě v této kauze neoslovili a sám jsem se nesnažil do těchto médií nic dostávat. Měl jsem zájem na tom, aby naši čtenáři dostali korektní a nezkreslené informace, které nebudou případy zlehčovat ani zveličovat.

4) Jak si vysvětľujete nízký počet mediálních vyjádření zástupců církve ke kauze sexuálního zneužívání, příp. i jiným kauzám? Řídí se zástupci církve obligátním „mlčeti zlato“, nebo mají obecně problém se do médií dostat?

Myslím, že v tomto konkrétním případě by se zástupci církve do médií s vyjádřením spíše dostali, pokud by chtěli. Ale jak jsem výše uvedl – atmosféra byla natolik nepřátelská, že jakákoli obhajoba by byla velmi složitá a jen by se přižívalo téma samotné. Čeští novináři navíc měli dost materiálů z agentur a o vyjádření českého episkopátu až na výjimky nestáli.

Příloha č. 6

Jiří Gračka, tiskový pracovník olomouckého arcibiskupství, rozhovor ze dne 22. 3. 2011

Obecné dotazy – církev a média

- 1) Jak vnímáte současný mediální obraz církve? Jaké jsou podle Vás možnosti zlepšení vztahu média – církev?**

Označil bych je jako roztržité. Je rozdíl mezi obrazem, který – často na základě kauz – vytvářejí celostátní média, a obrazem vytvářeným regionálními médii, která si všímají spíš pozitivních kroků v oblasti kultury, v sociální sféře a v práci s lidmi obecně. Tato témata se ovšem na celostátní úroveň dostávají jen zřídka. Jistě je potřeba, aby se lidé pracující v diecézních centrech nebo na ČBK snažili v co největší míře přinášet tato témata „obyčejného života“ i pro celostátní média, mají-li tato o ně zájem.

- 2) Snaží se česká církev o větší zviditelnění v médiích? Považujete je za důležité? Má církev podle Vás problém se do médií vůbec dostat? Proč?**

Zde platí to, co jsem napsal na začátku o autonomii jednotlivých stupňů a společenství v rámci církve. Někteří kněží a biskupové přikládají mediálnímu obrazu velký význam, jiní tolik ne. O přímé zkušenosti s celostátními redakcemi hovořit nemůžu, ale dostat zajímavou zprávu z olomoucké arcidiecéze do regionálních – olomouckých a zlínských, příp. ostravských – redakcí velký problém není a novináři o informace projevují zájem.

- 3) Má česká církev komunikační strategii? Jak funguje její PR a kdo je zajišťuje?**

Jak je na tom ČBK nebo ostatní biskupství, to nevím, je třeba se ptát tam. Na Arcibiskupství olomouckém mediální strategii zpracovanou nemáme a tyto záležitosti jsou na mých bedrech, v mnoha jednotlivých oblastech ale spolupracuji s jednotlivými odborníky nebo s lidmi z farností a jednotlivých sdružení. Prezenciaci těch věcí, které

přímo spadají pod jejich kompetenci, si pak často provádějí sami. Nedá se tedy říct, že by měl někdo „monopol na PR“.

Konkrétní dotazy –sexuální zneužívání v církvi

- 1) Zprávy o církvi v kontextu se sexuálním zneužíváním byly v drtivé většině zaměřeny ve vztahu k této instituci negativně – ze sledovaného materiálu jich bylo pouze šest procent „na straně“ církve –, hovořily o odlivu věřících v souvislosti se sexuálním zneužíváním, rozbrojích uvnitř církve atd. Co soudíte o tomto způsobu medializace tématu?**

Odpovídá trendu, který lze v médiích sledovat obecně – skandalizace tématu ve snaze upoutat, přitáhnout diváka. Tato snaha ovšem často vede k jednostrannosti, ke zploštění a zkreslení tématu.

- 2) Z analýzy sledovaného materiálu vyplynulo, že zástupci české církve – vyjma D. Duky a výjimečně M. Vlka, resp. T. Halíka – se k tuzemskému kontextu a dopadu odhalených případů sexuálního zneužívání v této instituci na stránkách médií téměř vůbec nevyjadřovali. Jaký je podle Vás důvod?**

Celá kauza probíhala v zahraničí, nebyla proto v pravém slova smyslu „tématem“ české církve a většina jejích představitelů nepovažovala za nutné ji komentovat.

- 1) Oslovil konkrétně Vás některý z novinářů zmíněných deníků s dotazem ohledně postoje k sexuálnímu zneužívání v církvi? Pokud ano, vyjádřil jste se k problému? Jestliže ne, snažil jste se Vy sám „dostat“ do médií – ohledně této, případně i jiné kauzy?**

Na své současné pozici pracuji jen krátce a kauza probíhala předtím, proto jsem se jí nezabýval.

- 2) Jak si vysvětlujete nízký počet mediálních vyjádření zástupců církve ke kauze sexuálního zneužívání příp. i jiným kauzám? Řídí se zástupci církve obligátním „mlčeti zlato“, nebo mají obecně problém se do médií dostat?**

Vše je v podstatě obsaženo v předchozích odpovědích – každý z představitelů církve přikládá jiný význam tomu, jaký obraz média o církvi vytvářejí. K případům pedofilie se mnozí nepovažovali za potřebné vyjadřovat, protože je to záležitost zahraničí.

Příloha č. 7

Jana Nováková, předsedkyně místní organizace České křesťanské akademie, Zábřeh. Rozhovor ze dne 28. 3. 2011.

Obecné otázky: církev a média

1) Jak vnímáte současný mediální obraz církve? Jaké jsou podle Vás možnosti zlepšení vztahu média – církev?

Aby tato dvojotázka měla smysl, musela byste si uvědomit, že „mediální obraz církve“ může být obrazem církve v kterémkoliv médiu, tedy i v těch výhradně náboženských. Pokud máte na mysli pouze některá Vámi vybraná média a nespécifikujete je, nemá otázka smysl.

Druhá část otázky je zřejmě apriorní a vychází z nepřiznaného předpokladu, že vztahy církve a médií (zase nijak nespécifikovaných) nejsou dobré; i v případě, že by se mělo jednat o obecně pojaté zlepšování (tedy vyšší stupeň toho, co už dobré je), ztrácí otázka smysl v případě, že součástí života církve je i její působení v médiích – pokud byste se podívala alespoň na webové stránky ČBK, zjistila byste, že sdělovací prostředky jsou jednou ze dvou klíčových oblastí hlásání jakožto jedné ze základních forem uskutečňování se církve.

2) Snaží se česká církev o větší zviditelnění v médiích? Považujete jej za důležité? Má církev podle Vás problém se do médií vůbec dostat? Proč?

Kvůli výše absentující specifikaci, která média máte na mysli, nelze první ze tří hlavních otázek tohoto bodu vůbec odpovědět. Zda se církev snaží mediálně zviditelnit, se musíte ptát především těch, kteří o církvi a profilu jejího působení rozhodují, případně kteří jsou jejími oficiálními reprezentanty. Nevím, zda si uvědomujete, že navzdory tomu, že mnoho jednotlivých členů církve se do médií vyjadřuje, jedná se o jejich soukromé aktivity, často nesouvisející s působením církve jako takové (kupř. rozhovor s VŠ pedagogem, vědcem apod., který je současně katolíkem a rozhovor probíhá na téma související s jeho profesí či specializací, nikoliv na téma církve).

Vzhledem k nespécifikaci která média máte na mysli, je tato otázka zcela nezodpověditelná (Jistě nikdo soudný nebude považovat za důležité, aby o něm psal Blesk či Haló noviny).

Notorické opomenutí upřesnění typu médií opět způsobuje, že tato otázka ztrácí smysl – zatímco ohledně jakéhokoliv skandálu nebude problém se dostat nejen do titulků, ale i na první stránky, ohledně neskandálních aktivit je to mnohem obtížnější, protože je třeba počítat s existencí spousty dalších informací o jiných událostech, jejichž protagonisté si zviditelňování vyloženě být přejí; nemluvě už o možnosti systematicky zveřejňovat pohled církve na jednotlivé aspekty života. Tolik k onomu „dostat se do médií“. Chcete-li zjišťovat důvody, proč se tak věci mají, zkuste si připomenout (předpokládané) poznatky z výuky o způsobu a skladbě jednotlivých mediálních forem, zejména zpráv – zdá se, že větší část onoho „proč“ leží na straně médií a těch, kteří díky nim profitují a tlačí dnes už i veřejnoprávní média k stále větší bulvarizaci a pachtění po senzácích, o absenci odborného zázemí v podobě relevantních poznatků k dané oblasti života, o kterých média referují, už ani nemluvě.

3) Má česká církev komunikační strategii? Jak funguje její PR a kdo jej zajišťuje?

Na to by snad bylo dobré se zeptat někoho z jejich přestavených a nikoliv z řadových členů. Spíše by bylo na místě zeptat se po „logice“, která velí pokládat takovou otázku obecně nebo nahodile vybraným respondentům. (Je možné, že takto nepřímou zjišťujete, zda řadoví členové mají o případné komunikační strategii atd. ponětí, ale spíše si myslím, že toto Vaším záměrem nebylo.)

Konkrétní dotazy – sexuální zneužívání v církvi

1) Zprávy o církvi v kontextu se sexuálním zneužíváním byly v drtivé většině zaměřeny ve vztahu k této instituci negativně - ze sledovaného materiálu jich bylo pouze šest procent „na straně“ církve- , hovořily o odlivu věřících v souvislosti se sexuálním zneužíváním, rozbrojích uvnitř církve atd. Co soudíte o tomto způsobu medializace tématu?

Je to především dáno způsobem práce médií, zaměřených nejen že selektivně, ale především dohledávajících senzace.

2) Z analýzy sledovaného materiálu vyplynulo, že zástupci české církve - vyjma D. Duky a výjimečně M. Vlka, resp. T. Halíka – se k tuzemskému kontextu a dopadu odhalených případů pedofilie v této instituci na stránkách médií téměř vůbec nevyjadřovali. Jaký je podle Vás důvod?

Na toto se snad musíte zeptat asi jak samotných „zástupců české církve“, proč to nedělali, tak i oněch „výjimek“, které se vyjadřovaly... Navíc, jak se měli (zástupci č. církve, pozn. aut.) vyjadřovat k „tuzemskému kontextu“, když se v médiích propírané kauzy týkaly jiných zemí (Irsko, Německo, Belgie)? Kromě toho, a možná že je to ještě klíčovější, než se vám vůbec zdá, bylo by třeba začít otázkou, zda se jich někdo na to ptal, či alespoň je vyzval k reakci – jinak totiž budete vycházet z absurdního předpokladu, že k jakékoli zprávě o katolické církvi kdekoli ve světě se zde budou snažit v médiích vyjadřovat všichni její zdejší členové...

3) Oslovil konkrétně Vás některý z novinářů zmíněných deníků s dotazem ohledně postoje k sexuálnímu zneužívání v katolické církvi? Pokud ano, vyjádřil jste se k problému? Jestliže ne, snažil jste se Vy sám „dostat“ do médií – ohledně této, případně i jiné kauzy?

A proč by to měl dělat? Chcete snad uměle zvyšovat zaměstnanost tím, že novináři budou oslovovat všechny běžné členy církvi s podobně stupidními dotazy, z jakých je koncipován váš „výzkum“? Předpoklad, že se do médií bude snažit „dostat“ každý běžný věřící, aby se vyjadřoval k něčemu, čehož přesné reálie nezná, a to jen proto, že se mu zdá, že se o tom v médiích někdo vyslovuje málo – je snad ještě naivnější než očekávání, že po jakémkoli článku o škole se budou chtít v médiích prezentovat všichni její stávající zaměstnanci (včetně uklízeček a topičů), studenti (včetně těch podmínečně vyloučených ze studia za dodání plagiátorské seminární práce) a absolventi za posledních 50 let (příp. alespoň jejich pozůstalí).

4) Jak si vysvětlujete nízký počet mediálních vyjádření zástupců církve ke kauze sexuálního zneužívání, příp. i jiným kauzám? Řídí se zástupci církve obligátním „mlčeti zlato“, nebo mají obecně problém se do médií dostat?

K první otázce jste dostala odpověď již u otázky č. 2; spíše je zarážející, že o přítomnosti církve v „médiích“ uvažuje budoucí „odbornice na média“ jen v kontextu „kauz“ (i když to může souviset s úzce specifikovaným tématem práce) – kdo však rozhodne o tom, co se stalo/ stane „kauzou“: dané oblasti zřejmě vůbec nerozumějící novinář, či veřejnost zblblá prací takových „odborníků“?

Čím se řídí zástupci církve ve vztahu k médiím, je třeba se ptát jich samotných, a ne běžných členů církve. Přidala bych, že rozvíjející otázka je sugestivní: „Řídí se..., nebo...?“ Protože např. ani jeden z těchto důvodů nemusí být rozhodující, nemusí ani platit. Co když je to jen pocit nedostatku kompetencí či znalostí nebo např. nezájem či způsob vnímání kauzy?

Příloha č. 8

Petr Kudela, zástupce ředitele, TV Noe. Rozhovor ze dne 28. 3. 2011.

Obecné dotazy: církev a média

1) Jak vnímáte současný mediální obraz církve? Jaké jsou podle Vás možnosti zlepšení vztahu média – církev?

V současné době komerční media zajímají zejména skandalizující informace všeho druhu, stejně tak je tomu i s informacemi kolem církve. Největším a nejjednodušším terčem pak je církev římskokatolická. Je to možná způsobeno i tím že církev a jí zřizované organizace málo nebo nešikovně informují o své i nepastorační činnosti. Zlepšení vztahu by mohlo nastat větším otevřením nebo větší aktivitou církve nebo členů církve ve prospěch ostatní veřejnosti.

2) Snaží se česká církev o větší zviditelnění v médiích? Považujete jej za důležité? Má církev podle Vás problém se do médií vůbec dostat? Proč?

Církev působí stále. Pro senzacechtivou část veřejnosti a tomu poplatná média se toto působení může zdát na jednu stranu nezajímavé a na druhou stranu jako je přesahující, a tudíž prahnou po čemkoliv, co církev pošpiňuje.

Církev proto může do medií proniknout akcemi typu Noc kostelů, které se mohou chápat jako akce otvírání veřejnosti a akce mediálně zajímavé. Dalšími aktivitami mohou být koncerty, vánoční pásma pro školy, vysvětlování Vánoc v kostele u betléma a podobně.

3) Má česká církev komunikační strategii? Jak funguje její PR a kdo jej zajišťuje?

O komunikační strategii nevím. PR je řešena podle mne na každé úrovni samostatně. ČBK má své tiskové středisko, web; Katolický týdeník, diecéze mají své tiskové mluvčí, weby, diecézní zpravodaje; farnosti - jak která je aktivní. Vedle toho fungují nezávislé časopisy, weby, rádio a televize, které podporují sami zájemci o jejich provoz.

Konkrétní dotazy – sexuální zneužívání v církvi

- 1) **Zprávy o církvi v kontextu se sexuálním zneužíváním byly v drtivé většině zaměřeny ve vztahu k této instituci negativně - ze sledovaného materiálu jich bylo pouze šest procent „na straně“ církve- , hovořily o odlivu věřících v souvislosti se sexuálním zneužíváním, rozbrojích uvnitř církve atd. Co soudíte o tomto způsobu medializace tématu?**

Skandalizace, snaha o pošpinění, ponížení, zpochybnění jedné (ne-li jediné) nestátní autority.

- 2) **Z analýzy sledovaného materiálu vyplynulo, že zástupci české církve - vyjma D. Duky a výjimečně M. Vlka, resp. T. Halíka – se k tuzemskému kontextu a dopadu odhalených případů sexuálního zneužívání v této instituci na stránkách médií téměř vůbec nevyjadřovali. Jaký je podle Vás důvod?**

Noe měla na toto téma kulatý stůl, účastnil se ho zástupce krajského ředitelství Policie ČR, z jeho vystoupení bylo zřejmé, že policie nevyhodnocuje, jaké profese jsou osoby dopouštějící se jakých trestných činů. Myslím si, že kauza, alespoň u nás, vyčpěla i bez vehementního obhajování se představitelů církve.

- 3) **Oslovil konkrétně Vás některý z novinářů zmíněných deníků s dotazem ohledně postoje k sexuálnímu zneužívání v církvi? Pokud ano, vyjádřil jste se k problému? Jestliže ne, snažil jste se Vy sám „dostat“ do médií – ohledně této, případně i jiné kauzy?**

Ne, nebyl jsem nikým kontaktován. Noe připravila na téma pedofilie diskusní pořad, jehož hosty byl Max Kašparů, kněz z farnosti Bohnice, mimo jiné také terapeut i v léčebně Bohnice a zástupce policie.

- 4) Jak si vysvětlujete nízký počet mediálních vyjádření zástupců církve ke kauze sexuálního zneužívání, příp. i jiným kauzám? Řídí se zástupci církve obligátním „mlčeti zlato“, nebo mají obecně problém se do médií dostat?**

Svá stanoviska představitelé pravidelně k různým kauzám vydávají, záleží na médiích, zda mají zájem zrovna tato jejich stanoviska vydávat.

K tomu všemu, četl jsem sborník článků z let 1948 – 1955 z Katolických novin, které byly poplatné komunistickému režimu. Jazyk, jakým jsou psané, je téměř identický s jazykem, který používají někteří, zvláště levicoví, politici ve vztahu k církvi i dnes. Stejně tak novináři.

Příloha č. 9

Juan Provecho⁵, bývalý mluvčí ČBK (listopad 2007 – prosinec 2009), kněz farnosti sv. Tomáše v Praze, vyučující na FSV UK. Rozhovor ze dne 29. 3. 2011

Vzhledem k tomu, že jsem J. Provecha už před uskutečněním rozhovoru znala⁶, rozhovor s ním byl veden méně strukturovaně a formálně než s ostatními respondenty. Níže tak uvádím přepis rozhovoru ke třem oblastem, jež souvisejí s tématem této práce.

1) Zkušenosti z působení v ČBK

Když jsem působil jako mluvčí České biskupské konference, snažil jsem se zlepšit komunikaci církve a médií. Moje představa byla církev jako otevřená skleněná budova, která nečeká, až bude oslovena, ale sama se vyjadřuje k veřejným věcem. Vedení církve – generální sekretář, biskupové... - ale nebylo nakloněné mým záměrům. To byl také jeden z důvodů, proč jsem funkci opustil. Je to škoda, církev má co prodat, bohužel se o to sama moc nesnaží.

Když jsem působil v ČBK, denně jsme posílali nejméně tři či čtyři zprávy - někdy i deset - do ČTK. Většina z nich byla hned smetena ze stolu, často byla církevní témata automaticky zavržována. Pokud jsme někdy opravdu velmi stáli o to, aby se ta která informace dostala alespoň do produkce ČTK, museli jsme tam několikrát volat, doprošovat se.

Problém je hlavně v tom, že když církev chce něco prodat, jsou to pozitivní zprávy, o ty ale média nestojí. Média ji oslovují jen v červenci, srpnu, v okurkové sezóně, když nic nemají, ale to jim samozřejmě nemá co nabídnout ani církev. Té ale chybí jednotná mediální strategie. Jeden z cílů jejího vytvoření v době mého působení na ČBK byl právě i mediální trénink biskupů a jejich příprava pro schopnost vyjadřovat se do médií. Biskupové se ho ale zúčastnit nechtěli, říkali, že ho nepotřebují, že mluvčí stačí.

⁵ J. Provecho pochází ze Španělska, hovoří ale i česky. Lehce „kostrbaté“ pasáže v rozhovoru však v rámci autenticity materiálu ponechávám.

⁶ Navštěvovala jsem kurz Média a společnost B, který respondent na FSV UK vede.

2) Současný mediální obraz církve

Církev v současnosti nemá lidi, kteří by se uměli pro média vyjadřovat, jsou možná dva, tři, Halík, Vlk, Herman, ale to je všechno. Církev má odborníky, ale ti neumí mluvit s médii. Média vám dají prostor, když budete říkat co, co chtějí. Říkáte-li něco jiného, tak se s vámi rychle rozloučí. Obtížná situace je zejména v Praze, kde média mají k dispozici spoustu jiných důležitých zpráv, a ty církevní pro ni nejsou tolik atraktivní. Lepší situace je třeba v Brně, Litoměřicích, Plzni...

Problémem je také „prodejnost“ církevních témat - k těm „prodejným“ patří maximálně svátky, památky a právě skandály. Média k informacím navíc potřebují nějaký lidský příběh.

Podle mě by si církev měla na Primě či Nově koupit půl hodiny nebo hodinu vysílání a propagovat se tam. U Novy by to neměl být problém, ta nemá problém dát místo seriálů církev, hlavně, když se jí za to zaplatí. Bude to drahé, ale buď církev investuje, nebo bude hodně trpět.

Kvalitní lidé na PR raději než do církve, kde by dostali deset, jedenáct tisíc, půjdou do soukromých firem, to je logické. V současné době je vztah médií a církve na bázi soužití, navzájem užívají toho druhého jen, když ho potřebují.

3) Mediální skandalizace sexuálního zneužívání v církvi

V důsledku mediální kampaně v rámci reflexe pedofilie v církvi už lidé přišli o poslední instituci, jíž mohli věřit. Lidé už nevěří v církev jako instituci, i když ta jediná až do současnosti zůstala. Rodina, manželství... nic z toho už autoritu nemá, církev byla poslední. Média jí ale ve způsobu, jakým referovala o sexuálním zneužívání, chtěla škodit. Kvůli pěti pedofilním kněžím spadne celá církev? Ve školách i jiných institucích se přece děje totéž, na ty ale nikdo neútočí. Ohledně této tematiky je kolikrát lepší se do médií vůbec nevyjadřovat, média si z toho, co jim řeknete, často vezmou to, co se jim zalíbí. Zástupci církve se tak do médií ke kauze možná ani vyjadřovat nechtěli, mají s médii hodně špatné zkušenosti, bojí se dezinterpretace svých výroků.

Příloha č. 10

Ignác Mucha, vedoucí pastoračních internetových projektů (Víra.cz, Pastorage.cz, Maria.cz, Buh.cz). Rozhovor ze dne 6.4. 2011.

Obecné dotazy: církev a média

1) Jak vnímáte současný mediální obraz církve? Jaké jsou podle Vás možnosti zlepšení vztahu média - církev?

Otázkou je, jaký územní celek bereme v úvahu. Mediální obraz církve je pochopitelně jiný v Polsku, na Slovensku, Německu, Evropě, Íránu, celosvětově. Pokud jde o ČR, vnímám mediální obraz pochopitelně jako neúplný, zkreslený, či karikovaný.

Možnosti zlepšení ve vztahu média církev?

Více objektivity a kontextu.

2) Snaží se česká církev o větší zviditelnění v médiích?

Pochopitelně asi ano.

Považujete jej za důležité?

Ano.

3) Má církev podle Vás problém se do médií vůbec dostat?

Podle toho do jakých médií. Ale pochopitelně asi ano.

Proč?

Pro média jsou v první řadě zajímavé skandály, takže všední - i když pozitivní skutečnosti - nejsou mediálně zajímavé.

4) Má česká katolická církev komunikační strategii?

Základní stavební buňkou církve je diecéze, těch je v ČR 9, a každá diecéze má jistě svou komunikační strategii. I když jistě ne všechny diecéze jsou na tom stejně v rozvoji a podpoře PR.

5) Jak funguje její PR a kdo jej zajišťuje?

Zajišťují je jak samy diecéze, tak i Česká biskupská konference.

Konkrétní dotazy: sexuální zneužívání v církvi

1) Zprávy o církvi v kontextu se sexuálním zneužíváním byly v drtivé většině zaměřeny ve vztahu k této instituci negativně - ze sledovaného materiálu jich bylo pouze šest procent "na straně" církve- , hovořily o odlivu věřících v souvislosti se sexuálním zneužíváním, rozbrojích uvnitř církve atd. Co soudíte o tomto způsobu medializace tématu?

Pokud jde o kauzu pedofilních kněží, je v první řadě rozhodující, že jde o zavrženíhodný a neomluvitelný skutek. Druhá věc je, jak tuto skutečnost jak který novinář (a médium) použije, využije a i zneužije a zasadí do svých "vzorců chování a informování".

Vždyť na každou skutečnost v životě lze hledět objektivně, anebo přes jakékoliv "brýle", na každou skutečnost lze hledět buď v kontextu, anebo vytrženě a zkresleně. Vždy dle toho, jaký má kdo záměr a úmysl. Dovolím si zde příměr: lze "objektivně" informovat o obětech silničních nehod, ale vůbec neuvádět klady automobilového provozu pro společnost a vyvozovat z toho závěr, že celý automobilový provoz je tudíž špatný. Na druhou stranu lze oběti automobilových nehod brát jako opravdovou tragédii, snažit se jim všemožně zamezit, ale nepominout to, jak automobilový provoz slouží společnosti.

2) Z analýzy sledovaného materiálu vyplynulo, že zástupci české církve - vyjma D. Duky a výjimečně M. Vlka, resp. T. Halíka - se k tuzemskému kontextu a dopadu odhalených případů sexuálního zneužívání v této instituci na stránkách médií téměř vůbec nevyjadřovali. Jaký je podle Vás důvod?

Každý se nemusí vyjadřovat ke všemu, zvláště, pokud už tak učinil někdo jiný.

3) Oslovil konkrétně Vás některý z novinářů zmíněných deníků s dotazem ohledně postoje k sexuálnímu zneužívání v církvi? Pokud ano, vyjádřil jste se k problému? Jestliže ne, snažil jste se Vy sám "dostat" do médií - ohledně této, případně i jiné kauzy?

Neoslovil, nesnažil jsem se.

4) Jak si vysvětlujete nízký počet mediálních vyjádření zástupců církve ke kauze sexuálního zneužívání, příp. i jiným kauzám? Řídí se zástupci církve obligátním "mlčeti zlato", nebo mají obecně problém se do médií dostat?

Nevím.

Příloha č. 11

Vladimír Málek, ředitel Pastoračního střediska (provozovatel webu Víra.cz) při Pražském arcibiskupství. Rozhovor ze dne 6.4. 2011

Obecné dotazy – církev a média

- 1) Jak vnímáte současný mediální obraz církve? Jaké jsou podle Vás možnosti zlepšení vztahu média – církev?**

Posuzováno Českou republikou, vidím tento obraz jako dobrý. Možnosti zlepšení: pravdivost, větší informovanost – vzájemná otevřenost. Mnohé dobré aktivity církve zůstávají bez povšimnutí, protože na ně nikdo neupozorní.

- 2) Snaží se česká církev o větší zviditelnění v médiích? Považujete jej za důležité? Má církev podle Vás problém se do médií vůbec dostat? Proč?**

Snaha české církve o zviditelnění ve sdělovacích prostředcích je podle mě na místě. Proč nemluvit o tom, co považuje za dobré a správné? Konec konců Kristus říká apoštolům: „Jděte do celého světa a hlásejte evangelium“. Ano, toto zviditelnění považuji za důležité. Z mého pohledu církev u nás nemá problém dostat se do sdělovacích prostředků. Jejich zájem leckdy dokonce převyšuje „nabídku“ církve. Netroufám si posuzovat zahraničí.

- 3) Má česká církev komunikační strategii? Jak funguje její PR a kdo jej zajišťuje?**

To je otázka. Jako celek zřejmě ne. I když na úrovni České biskupské konference taková strategie existuje. Církve, to jsou ovšem jednotlivé diecéze, řády, farnosti a tady bych řekl, že ano. Existují tiskoví mluvčí. Avšak, každý biskup, kněz i věřící přece vytváří obraz církve, ono PR.

Konkrétní dotazy - sexuální zneužívání v církvi

1) Zprávy o církvi v kontextu se sexuálním zneužíváním byly v drtivé většině zaměřeny ve vztahu k této instituci negativně - ze sledovaného materiálu jich bylo pouze šest procent „na straně“ církve- , hovořily o odlivu věřících v souvislosti se sexuálním zneužíváním rozbrojích uvnitř církve atd. Co soudíte o tomto způsobu medializace tématu?

Je zřejmé, že sdělovací prostředky žijí více z negativních zpráv. Jsou zajímavější a žádanější. Medializace tohoto problému je nepochybně důležitá, nicméně by bylo potřebné podat jeho objektivní obraz v širším kontextu.

2) Z analýzy sledovaného materiálu vyplynulo, že zástupci české církve - vyjma D. Duky a výjimečně M. Vlka, resp. T. Halíka – se k tuzemskému kontextu a dopadu odhalených případů sexuálního zneužívání v této instituci na stránkách médií téměř vůbec nevyjadřovali. Jaký je podle Vás důvod?

Zřejmě je nikdo neoslovil. Dalším důvodem je i fakt, že v našich končinách se neověřily žádné „masové“ kauzy. Nebyl tedy velký důvod věnovat se českému prostředí.

Oslovil konkrétně Vás některý z novinářů zmíněných deníků s dotazem ohledně postoje k sexuálnímu zneužívání církvi? Pokud ano, vyjádřil jste se k problému? Jestliže ne, snažil jste se Vy sám „dostat“ do médií – ohledně této, případně i jiné kauzy?

Neoslovil, nesnažil.

4) Jak si vysvětlujete nízký počet mediálních vyjádření zástupců církve ke kauze sexuálního zneužívání, příp. i jiným kauzám? Řídí se zástupci církve obligátním „mlčeti zlato“, nebo mají obecně problém se do médií dostat?

Nejde jen o to „mlčeti zlato“, i když v souvislosti s ožehavou problematikou je to asi pochopitelné. Ve většině případů byly kauzy v médiích zveřejněny, aniž by o tom

zástupci církve předem věděli. Častokrát ani neproběhl řádný proces pro vyšetření těchto případů. Dopadlo-li šetření ve prospěch obžalovaného, to znamená, že obvinění se nepotvrdilo, novináře to už nezajímalo.

Příloha č. 12

Aleš Pištora, tiskový mluvčí arcibiskupství pražského, rozhovor ze dne 11. 4. 2011

Obecné dotazy: církev - média

1) Jak vnímáte současný mediální obraz církve? Jaké jsou podle Vás možnosti zlepšení vztahu média – církev?

Mohu sice srovnávat jen s Francií a Německem, kde jsem nějakou dobu pobýval, ale zdá se mi, že v České republice je oproti ostatním zemím v sekulárních médiích pro věci církve relativně veliký prostor. Myslím si, že „mediální obraz“ je celkem virtuální veličina a že je to hodnota vrtkavá. Záleží určitě v mnohém na čelním představiteli církve a Dominik Duka se zdá být pro média přívětivějším než kardinál Vlk. Možnosti zlepšení jistě jsou.

2) Snaží se česká církev o větší zviditelnění v médiích? Považujete jej za důležité? Má církev podle Vás problém se do médií vůbec dostat? Proč?

Církev, jak jsem již říkal, nemá problém se dostat do médií. Záleží ale na tom, s čím se tam chce dostat. Témata, která by církev ráda předávala skrze média lidem, kteří stojí třeba mimo církev, jsou témata vyžadující čas, důvěru a snahu rozumět. Média jsou dnes ale (a to je vidět u toho, jak někteří špatní novináři vedou rozhovor s biskupy) naučená jednat s politiky a s nimi jednájí s nedůvěrou, podezřením, mnohdy se je snaží vlákat do léčky, nachytat při nekalostech atd. U politiků je to možná v pořádku, ale i zde různé lsti jen vnášejí nedůvěru mezi novináře a ty, o nichž novináři píší.

Je určitě důležité, aby se hovořilo v médiích o církvi. Ale domnívám se, že se tam má o ní hovořit jako o regulérní součásti naší společnosti. Církev má mnoho co nabídnout především tam, kde je třeba ukázat jasné stanovisko k nějakému problému, kde sama společnost tápe a neví, kde veřejné mínění zmítané politickými argumenty je na vodě. Je to především oblast morálky, kultury, umění, ale i velmi zajímavých příběhů, životních svědectví a podobně.

Je pravda, že často se objevuje názor, že poselství církve by nemělo být vydáváno v posměch. Evangelium, které je (dobrou) zprávou, by se podle některých nemělo stávat, tak jako jiné zprávy, zbožím, které prodává noviny a podle toho se s ním zachází.

3) Má česká církev komunikační strategii? Jak funguje její PR a kdo jej zajišťuje?

Církev je v mediálním světě instituce jako každá jiná. Ale přece jen se v mnoha ohledech liší. Je veliká a nemá jasně dané hranice. Tím myslím, že „mediální obraz“ tvoří někdy daleko víc „poslední“ farář, než vrcholný představitel. Na „PR“ zde tedy není jen skupina profesionálů v čele s tiskovým mluvčím ČBK, ale všichni, kdo k církvi patří a to není zdaleka jen arcibiskup, Halík a Czendlik, ale také a především samozřejmě laici, jako David Eben, Daniela Drtinová, Andrea Kerestešová, Jan Potměšil, Pavel Bém (Schwarzenberg, Nečas, Kalousek, Dobeš) a další a další lidé, kteří jsou katolíci, ale nemají potřebu to všude hlásit.

Jsem ale přesvědčen, že ne úplně dobře je podchycen způsob, jak se účastnit veřejné debaty. Zde myslím je mnoho co dohánět. Církev by se podle mne neměla bát hovořit o obecně „politických“ věcech, které se týkají každého občana a které jsou tématem veřejné diskuze. Je to sice riskantní, protože si to strany a různé politické síly rozhodně nenechávají líbit (čas od času se k tomu církev rozhodne).

Strategie? Těch bylo! Jsou a něco se z nich akceptovalo, o něčem se diskutuje. Jak říkám, církev není firma, je to společenství a organismus daleko živější. Lidé jsou schopni pro ni pracovat po nocích zadarmo, ale jsou také schopni jí vyčíst všechny své chyby.

Konkrétní dotazy – sexuální zneužívání v církvi

1) Zprávy o církvi v kontextu se sexuálním zneužíváním byly v drtivé většině zaměřeny ve vztahu k této instituci negativně - ze sledovaného materiálu jich bylo pouze šest procent „na straně“ církve- , hovořily o odlivu věřících v souvislosti se sexuálním zneužíváním, rozbrojích uvnitř církve atd. Co soudíte o tomto způsobu medializace tématu?

Všechna média tvoří veřejné mínění, ale také se na něm vezou. To znamená, že psát něco proti této vlně znamená neprodat noviny. Dnes to jistě také souvisí s politickou korektností (viz v oblasti církve kříže ve školách v Itálii). A veřejné mínění bylo přesvědčeno, že viníky v těchto sexuálních skandálech jsou kněží. Oni ale byli současně učители či vychovateli, stejný „mysl“ by tedy dávalo, kdyby se psalo, že viníci jsou učitelé. Ale psalo se kněží. A proč? Protože církev předkládá ideály, které nejsme s to dosáhnout, ale k nimž se chceme vzpínat. Ale jak nás všechny potěší, když selže ten, kdo hlásá tyto ideály? Řekneme si: vidíš, ani ty nejsi schopen toho ideálu dosáhnout. Byla to tedy jistá škodolibá radost celé společnosti. Pochopitelná škodolibá radost nás všech.

Problém ovšem je, že 90 % všech zneužití se odehrává v rodinách a valná většina z toho, z čeho byli obviněni kněží, bylo obtěžování, šikana, či fyzické tresty, které dnes posuzujeme jinak než v 50. letech.

Je ale jasné, že to, co je pochopitelné jako selhání jedince u jiných institucí, u církve pochopitelné není. Církev si holt musí dávat větší pozor než všichni ostatní.

2) Z analýzy sledovaného materiálu vyplynulo, že zástupci české církve - vyjma D. Duky a výjimečně M. Vlka, resp. T. Halíka – se k tuzemskému kontextu a dopadu odhalených případů sexuálního zneužívání v této instituci na stránkách médií téměř vůbec nevyjadřovali. Jaký je podle Vás důvod?

Těžko říct, asi se jich nikdo neptal. Ale pokud vím, hovořil o tom např. Jeroným Klimeš (velmi negativně), Jaroslav Šebek, jenže ty asi nemáte zaneseny ve svém klíči pro analýzu jako katolíky. Anebo máte na mysli kněze? No, to zcela chápu, že se k tomu nevyjadřovali. Jak by asi dopadli?

3) Oslovil konkrétně Vás některý z novinářů zmíněných deníků s dotazem ohledně postoje k sexuálnímu zneužívání církvi? Pokud ano, vyjádřil jste se k problému? Jestliže ne, snažil jste se Vy sám „dostat“ do médií – ohledně této, případně i jiné kauzy?

Nebylo to v mé kompetenci (jsem mluvčím ČBK dočasně od února 2011) a nebylo by z profesionálního hlediska správné, abych své kompetence překračoval. V rámci své práce jsem se však snažil, aby se k tomu tehdejší pražský arcibiskup kardinál Vlk vyjádřil. A ten to, i podle Vašich výzkumů, dělal.

4) Jak si vysvětlujete nízký počet mediálních vyjádření zástupců církve ke kauze sexuálního zneužívání, případně i jiným kauzám? Řídí se zástupci církve obligátním „mlčeti zlato“, nebo mají obecně problém se do médií dostat?

Myslím, že už jsem na to odpovídal. Představte si, že jste učitelka a jste v nějaké společnosti, kde je zastoupeno mnoho různých profesí. A najednou někdo tuto společnost strhne k domněnce, že všichni učitelé jsou pedofilové (což prý skutečně tak velmi často je, podle sexuologů se zneužívání dětí nedopouštějí pedofilové, ale lidé s poruchou osobnosti). Myslíte, že byste pomohla (ne sobě, ale situaci), kdybyste se přihlásila a řekla, že jste učitel a pedofil nejste? Myslím si, že to měli být laici, kdo měl bránit kněze! No, a moc jich nebylo. To víte Vy lépe než já.